

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 06.11.2013, sp. zn. 5 Tdo 893/2013, ECLI:CZ:NS:2013:5.TDO.893.2013.1

Číslo: 26/2014

Právní věta: I. Újmou způsobenou jiným soutěžitelům nebo spotřebitelům ve smyslu § 248 odst. 1 tr. zákoníku je jakákoli újma, která může mít jak majetkový, tak i nemajetkový charakter. Majetková újma bude zpravidla mít povahu škody vyjádřitelné v penězích. Újma je však širší pojem než škoda, a proto zahrnuje i újmu imateriální, která se však s ohledem na to, že jde o hospodářskou soutěž, může v konečném důsledku, nikoli však bezprostředně, projevit i v majetkové sféře. K újmě u soutěžitelů nebo spotřebitelů musí skutečně dojít. Byť trestní zákoník zde používá množné číslo, postačí i způsobení újmy jedinému soutěžiteli nebo spotřebiteli, pokud splňuje požadavek na větší rozsah. Za újmu v nemajetkové sféře se považuje např. poškození dobré pověsti soutěžitele, jeho dobrého jména, důvěryhodnosti jeho podniku, snižování kvality jeho výrobků, narušení chodu nebo rozvoje podniku soutěžitele apod. II. Trestný čin porušení předpisů o pravidlech hospodářské soutěže podle § 248 odst. 1 tr. zákoníku ve formě nekalé soutěže se od obchodněprávní úpravy nekalé soutěže podle § 44 a násl. obch. zákoníku*, kde postačí, aby nekalosoutěžní jednání bylo jen způsobilé přivodit újmu jiným soutěžitelům, spotřebitelům nebo dalším zákazníkům, odlišuje tím, že vyžaduje, aby taková újma jiným soutěžitelům nebo spotřebitelům ve větším rozsahu skutečně vznikla, popř. aby pachatel opatřil sobě nebo jinému ve větším rozsahu neoprávněné výhody. Pro újmu materiální povahy, kterou lze vyčíslit v penězích, lze větší rozsah dovodit při částce nejméně 50 000 Kč. Jde-li o újmu imateriální povahy, pak její význam by měl být srovnatelný s větším rozsahem materiální újmy. Větší rozsah újmy způsobené jiným soutěžitelům nebo spotřebitelům může být naplněn částečně materiální újmou a částečně imateriální újmou. Kritéria jsou převážně ekonomické povahy a mohou se i různě prolínat. III. Naplnil-li pachatel skutkem větší rozsah materiální újmy (nejméně 50 000 Kč), je nezbytné, aby soud uvedl zjištěný alespoň minimální větší rozsah takové újmy ve výroku rozsudku konkrétní alespoň minimální částkou a v odůvodnění rozsudku vysvětlil, jak k ní na základě provedených důkazů dospěl (§ 120 odst. 3 a § 125 odst. 1 tr. ř.). IV. Soud nemůže odkázat poškozeného na řízení ve věcech občanskoprávních nebo na řízení před jiným orgánem s poukazem na důvody uvedené v § 229 odst. 1 tr. ř. (tj. na nedostatek podkladů v dokazování a potřebu jeho dalšího provádění) stran uplatněného nároku na náhradu škody, jestliže výše této škody, a to i jako součást újmy (§ 248 odst. 1 tr. zákoníku), je zákonným znakem trestného činu a soud ji považuje alespoň v minimální výši z hlediska viny za dostatečně prokázanou, resp. je povinen ji podle § 2 odst. 5 a § 89 odst. 1 písm. e) tr. ř. prokazovat pro potřeby rozhodnutí o vině (tj. jako právně relevantní následek, resp. účinek trestného činu, jehož je škoda zákonným znakem, a to byť jako součást újmy ve větším rozsahu). V takovém případě musí být výše škody spolehlivě zjištěna a důvodem k postupu podle § 229 odst. 1 tr. ř. by pak mohly být jen jiné skutečnosti než nemožnost zjištění rozsahu způsobené škody (§ 228 odst. 1, část věty za středníkem, tr. ř.)

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 06.11.2013

Spisová značka: 5 Tdo 893/2013

Číslo rozhodnutí: 26

Číslo sešitu: 6

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Adhezní řízení, Porušení předpisů o pravidlech hospodářské soutěže

Předpisy: § 228 odst. 1 tr. ř.

§ 229 odst. 1 tr. ř.

§ 248 odst. 1 tr. zákoníku

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud k dovolání obviněného H. Č. zrušil usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 7. 5. 2013, sp. zn. 12 To 13/2013, který rozhodl jako soud odvolací v trestní věci vedené u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 40 T 8/2012, a Vrchnímu soudu v Praze přikázal, aby věc obviněného H. Č. v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění:

Rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 9. 1. 2013, sp. zn. 40 T 8/2012, byl obviněný H. Č. uznán vinným přečinem porušení předpisů o pravidlech hospodářské soutěže podle § 248 odst. 1 písm. a), b) a f) trestního zákoníku (zák. č. 40/2009 Sb., ve znění pozdějších předpisů – dále jen „tr. zákoník“), který spáchal tím, že v období od 26. ledna 2009 do 7. února 2011 v úmyslu opatřit neoprávněný prospěch společnosti B., s. r. o., se sídlem P. 4 – K., V. 423/123 (dále jen „B.“), jejímž byl v tomto období jediným jednatelem, se ve snaze proniknout na relativně uzavřený trh s rakvemi, pohřebními doplňky a službami v oblasti pohřebnictví dopustil následujícího nekalosoutěžního jednání. Nejprve vytvořil legendu o dlouholeté tradici výrobce kvalitních švédských rakví B., ačkoliv věděl, že žádný takový výrobce neexistuje. Poté zahájil masivní reklamní kampaň na území celé České republiky propagující tohoto neexistujícího výrobce a jeho výrobky, a to zejména v propagačních materiálech, které rozesílal pohřebním službám na území celé České republiky v průběhu let 2009 a 2010, na billboardech umístěných podél dálnice D1 a v časopise P., jehož vyšlo v průběhu let 2009-2010 pět čísel, přičemž první číslo, v němž byl též rozsáhlý článek o společnosti B., vyšlo v nákladu 17 000 kusů a bylo distribuováno za podpory B. zdarma jako vzorové číslo, pozdější čísla vyšla již v nákladech nižších (poslední číslo v nákladu 200 kusů). K propagaci při tom využíval fotografie jiných výrobců rakví, zejména polského výrobce L., které nechal upravit tak, aby fotografie obsahovaly logo „B.“ ve žlutém provedení na modrém podkladu s doplňkem v podobě švédské vlajky. Vzhledem k malému odběru na území celé České republiky současně distribuovaných rakví tzv. německého typu vydávaných za výrobek společnosti B. v průběhu roku 2009 chtěl získat podíl na trhu na úkor dvou nejvýznamnějších výrobců a distributorů dřevěných rakví v České republice, a sice jednak M. L., s. r. o., se sídlem tehdy P., K S. 2023, dnes se sídlem P. 1, L. 2061/8 (dále jen „M. L.“), a jednak S., s. r. o., se sídlem S., P., P. Č. m. 476 (dále jen „S.“), tím, že vůči oběma bude podán návrh na zahájení insolvenčního řízení na základě fiktivní faktury a zároveň bude nepravdivě informovat pohřební služby na území celé České republiky o nemožnosti odběru zboží a jakéhokoliv nakládání s ním po dobu takto probíhajícího řízení. K tomu využil bezdomovce G. D., kterého nechal přebývat v domě na adrese P. 4, V. 423/123, a kterého využíval na různé manuální práce, nejprve mu zajistil zahlázení všech odsouzení a změnu jména na C. R., aby vzbuzoval důvěryhodnost, za tím účelem jej také nechal označovat titulem PhDr., ačkoliv vysokoškolské vzdělání nemá, dále na něj nechal převést 10/100 společenského podílu ve společnosti ATC – A. T. C., s. r. o., se sídlem B., Š. D. 1378/7, jejímž jediným jednatelem a společníkem se (PhDr.) C. R. stal 8. 10. 2009, současně nechal k témuž datu změnit obchodní firmu společnosti na T. y E. H. E., s. r. o., a sídlo na P. 8 – L., S. 360/1, druhým společníkem společnosti s podílem 90/100 se k témuž datu stala společnost R., s. r. o., se sídlem P. 8, S. 360/1, jejímž jediným jednatelem a společníkem k uvedenému datu byl taktéž C. R.,

což v jeho prospěch již dříve k 24. 7. 2009 zařídil obviněný. Poté obviněný nechal připravit následující návrhy na zahájení insolvenčního řízení datované 23. 10. 2009, které dne 24. 11. 2009 nechal před notářskou tajemnicí H. S. pověřenou JUDr. P. B., notářem v P., v jeho kanceláři v P. 4 - K., G. 1/2, podepsat za současného ověření podpisu C. R., který ovšem smysl a důsledky tohoto podpisu nechápal, a to:

1) návrh na zahájení insolvenčního řízení vůči M. L. na podkladě neexistujícího závazku vyplývajícího z fiktivní faktury č. 9157 znějící na částku 15 000 Kč, (17 850 Kč s DPH), splatné dne 14. 7. 2009, vystavené společností ATC - A. T. C., s. r. o. (později T. y E. H. E., s. r. o.) na základě údajného plnění objednávky přepravy rakví, která měla proběhnout řádně a včas, doplněný nepravdivým tvrzením o údajném prodlení s plněním peněžitých závazků vůči Finančnímu úřadu v P., se sídlem P. 1754, P., a Okresní správě sociálního zabezpečení P., se sídlem P. 127, P.,

2) návrh na zahájení insolvenčního řízení vůči S. na podkladě neexistujícího závazku vyplývajícího z fiktivní faktury č. 9155, znějící na částku 15 000 Kč, (17 850 Kč s DPH), splatné dne 14. 7. 2009, vystavené společností ATC - A. T. C., s. r. o. (později T. y E. H. E., s. r. o.), na základě údajného plnění objednávky přepravy rakví, která měla proběhnout řádně a včas, doplněný nepravdivým tvrzením o údajném prodlení s plněním peněžitých závazků vůči Finančnímu úřadu v S., se sídlem V. 140, S., a Okresní správě sociálního zabezpečení v S., se sídlem B. 571, S.

Následně nechal prostřednictvím své asistentky M. V. zaslat:

a) návrh na zahájení insolvenčního řízení vůči společnosti M. L. Krajskému soudu v Českých Budějovicích, kterému byl doručen dne 25. 11. 2009 a který téhož dne vydal pod č. j. KSCB 28 INS 8341/2009-A-4 usnesení o zahájení insolvenčního řízení ve věci dlužníka M. L., jež bylo téhož dne zveřejněno v insolvenčním rejstříku, a věřitelé dlužníka byli vyzváni k přihlášení svých pohledávek v insolvenčním řízení, následně dne 15. 12. 2009 Krajský soud v Českých Budějovicích rozhodl usnesením, že se insolvenční řízení zastavuje, neboť věřitel - společnost T. y E. H. E., s. r. o., svoji pohledávku za dlužníkem, společností M. L., nedoložil,

b) návrh na zahájení insolvenčního řízení vůči společnosti S. Krajskému soudu v Hradci Králové, jemuž byl doručen dne 25. 11. 2009 a který téhož dne vydal pod č. j. KSHK 40 INS 8337/2009-A-2 vyhlášku o zahájení insolvenčního řízení ve věci dlužníka S., kterou téhož dne zveřejnil v insolvenčním rejstříku, a věřitelé dlužníka byly vyzváni k přihlášení svých pohledávek v insolvenčním řízení, následně dne 29. 12. 2009 Krajský soud v Hradci Králové rozhodl usnesením, že se insolvenční řízení zastavuje, neboť věřitel nesplnil povinnost zaplatit zálohu na krytí nákladů řízení.

Současně s tím obviněný prostřednictvím své asistentky M. V. ve snaze dosáhnout přechodu dosavadních zákazníků společností M. L. a S. k novému dodavateli, konkurenční společnosti B., nechal připravit a následně rozeslat ve dnech 15. a 16. prosince 2009 z Pošty P. 1, J. 14, doporučené dopisy pod hlavičkou neexistujícího Exekučního a insolvenčního úřadu P., se sídlem Na M. 12, P. 10, tel. č. 257 320 031, mobil 731 350 768, e-mail urad@exe-insol.cz, s upozorněním na probíhající insolvenční řízení vůči společnostem M. L. a S. s nepravdivými tvrzeními, že veškeré zboží od obou těchto subjektů jako dlužníků je součástí konkurzní podstaty a není možné je nadále distribuovat ani nabízet konečným zákazníkům, a proto má být řádně uskladněno nebo neprodleně vráceno majiteli, čímž se lze vyhnout možným nárokům vznesených insolvenčním správcem, dále nemají být hrazeny jakékoliv faktury za odebrané zboží, které později budou uhrazeny na zvláštní účet oznámený insolvenčním správcem, přičemž tyto zásilky byly odeslány celkem 320 pohřebním službám na území celé České republiky, z čehož bylo 268 zásilek také doručeno a 52 zásilek se jako nedoručené vrátili na Poštu P. 1, J. 14.

Zároveň v tomto období obviněný nechal opět obchodní zástupce B. objíždět pohřební služby na území celé České republiky s nabídkou rakví a dalších pohřebních doplňků pod značkou B.

Tímto jednáním obviněný vyvolal znepokojení u pracovníků a vlastníků pohřebních služeb na území celé České republiky, kteří před tím odebírali zboží od M. L. a S. a kteří zpravidla ověřovali informace o probíhajícím insolvenčním řízení u těchto svých dodavatelů, někteří se pokoušeli zjistit i informace od neexistujícího Exekutorského a insolvenčního úřadu P.

Současně tímto jednáním vyvolal potřebu okamžité reakce obou poškozených společností, a to M. L. a S., které musely prostřednictvím svých zaměstnanců za vysokých finančních nákladů kontaktovat všechny své stávající i potenciální odběratele s vysvětlením, že se staly obětí podvodu a že na jejich vzájemných dosavadních vztazích a na fungování poškozených jako dodavatelů se nic nemění. Obě společnosti se bránily zejména telefonicky a písemně, ale též tím, že zástupci obou společností osobně objížděli pohřební služby, s nimiž do té doby spolupracovali, aby jim vysvětlili, že na dosavadní spolupráci se nic nemění a tvrzené údaje o insolvenci se nezakládají na pravdě. Obě poškozené společnosti tak vynaložily značné prostředky na poštovné, telekomunikaci, cestovné, mzdy svých zaměstnanců, které k této agendě vyčlenily, jakož i na právní zastoupení přímo v insolvenčním řízení. Jednání obviněného bylo též způsobilé poškodit dobré jméno obou poškozených společností, neboť tato informace se na relativně uzavřeném trhu s rakvemi a pohřebními doplňky rychle rozšířila i mezi dosud neoslovenými subjekty.

I z důvodu rychlých obranných opatření obou poškozených společností M. L. a S. popsané jednání obviněného nemělo zásadní vliv na změnu klientely obou poškozených společností, které byly ve vztahu ke společnosti B. soutěžiteli. Společnosti B. takové jednání nepřineslo prospěch v podobě zisku nové stálé klientely, takže činnost společnosti B. na českém trhu byla v průběhu roku 2010 významně utlumována a nakonec trh opustila, za celou dobu svého působení pak prodala jen několik málo stovek rakví a též nějaké pohřební doplňky.

Obviněný tak jednal v rozporu s § 44 odst. 1 zák. č. 513/1991 Sb., obchodního zákoníku, v tehdy účinném znění (dále jen „obch. zák.“), neboť se dopustil jednání v hospodářské soutěži, které bylo v rozporu s dobrými mravy soutěže, a bylo způsobilé přivodit újmu jednotlivým soutěžitelům a spotřebitelům, přičemž naplnil zároveň znaky zvláštních skutkových podstat nekalé soutěže v podobě:

1. klamavé reklamy ve smyslu § 44 odst. 2 písm. a) a § 45 obch. zák., protože šířil údaje o vlastním podniku, jeho výrobcích a výkonech, které byly způsobilé vyvolat klamnou představu a zjednat tím vlastnímu podniku v hospodářské soutěži prospěch na úkor jiných soutěžitelů nebo spotřebitelů,
2. klamavého označování zboží a služeb ve smyslu § 44 odst. 2 písm. b) a § 46 obch. zák., protože klamavě označoval zboží údaji, které byly způsobilé vyvolat v hospodářském styku mylnou domněnku, že jím označené zboží pochází z určitého státu a od určitého výrobce a že vykazují zvláštní charakteristické znaky a zvláštní jakost, a
3. zlehčování podle § 44 odst. 2 písm. f) a § 50 obch. zák., protože uváděl a rozšiřoval o poměrech a výrobcích jiného soutěžitele nepravdivé údaje způsobilé tomuto soutěžiteli přivodit újmu.

Za tento přečin byl odsouzen podle § 248 odst. 1 tr. zákoníku k trestu odnětí svobody v trvání 10 (deseti) měsíců. Podle § 81 odst. 1 a § 82 odst. 1 tr. zákoníku mu byl výkon tohoto trestu podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání 3 (tří) let. Podle § 73 odst. 1 tr. zákoníku mu byl uložen trest zákazu činnosti spočívající v zákazu výkonu funkce statutárního orgánu jakékoliv obchodní společnosti nebo družstva na dobu 3 (tří) roků.

Obviněný C. R., nar. v K., důchodce, trvale bytem P. 5, N. 14. ř. č. 1381/4, byl zproštěn podle § 226 písm. c) tr. ř. obžaloby státního zástupce Městského státního zastupitelství v Praze ze dne 4. 10. 2012, sp. zn. 1 KZV 106/2011, pro skutek, jímž měl spáchat trestný čin porušování závazných pravidel hospodářského styku podle § 127 odst. 1 zák. č. 140/1961 Sb., trestního zákona, ve znění účinném do 31. 12. 2009, neboť nebylo prokázáno, že tento skutek spáchal obviněný.

Podle § 229 odst. 1 tr. ř. byly poškozené společnosti M. L., s. r. o., se sídlem P. 1, L. 2061/8, a S., s. r. o., se sídlem S., P., P. Č. m. 476, odkázány se svým nárokem na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních.

Vrchní soud v Praze, který rozhodoval jako soud odvolací o odvolání obviněného H. Č. a poškozených společností M. L. a S., rozhodl usnesením ze dne 7. 5. 2013, sp. zn. 12 To 13/2013, tak, že z podnětu podaných odvolání se napadený rozsudek podle § 258 odst. 1 písm. f), odst. 2 tr. ř. zrušuje ve výroku o náhradě škody. Podle § 265 tr. ř. rozhodl tak, že podle § 229 odst. 1 tr. ř. (obviněný H. Č.), resp. podle § 229 odst. 3 tr. ř. (obviněný C. R.) byly poškozené společnosti M. L. a S. odkázány se svým nárokem na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních. Ostatní výroky zůstaly nedotčeny.

Proti uvedenému usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 7. 5. 2013, sp. zn. 12 To 13/2013, ve spojení s rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 9. 1. 2013, sp. zn. 40 T 8/2012, podal obviněný H. Č. prostřednictvím obhájce JUDr. O. Ch. dovolání mimo jiné z důvodu uvedeného v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř.

Dovolatel s odkazem na dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. namítal, že společnost B. se svým jednáním na trhu výrobců rakví neprosadila a svým jednáním nezpůsobila žádnou škodu. Po přečtení výpovědí zástupců pohřebních společností působících na území České republiky, vyšlo najevo, že nabídka společnosti B. ani informace o tom, že dva největší výrobci rakví v České republice, společnosti S. a M. L. jsou v insolvenční, nevedly k přesunu odběratelů na trhu s rakvemi směrem ke společnosti B. Pro spáchání výše souzeného přečinu je nutné, aby činem byla způsobena ve větším rozsahu újma jiným soutěžitelům nebo aby obviněný opatřil předmětným jednáním sobě nebo jinému ve větším rozsahu neoprávněné výhody. Vzhledem k tomu, že k újmě nebo opatření neoprávněných výhod nedošlo, nemohl obviněný naplnit skutkovou podstatu tohoto přečinu.

Obhajoba také upozornila, že soudy nižších stupňů neuvěřily výpovědi J. Č., který vypověděl, že společnost ATC - A. T. C., s. r. o., později přejmenovaná na T. y E. H. E., s. r. o., převedl přímo na spoluobviněného R., a to bez jakékoliv ingerence obviněného H. Č., a naopak tvrdí, že H. Č. R. používal jako tzv. živého nástroje, což by bylo v rozporu s touto svědeckou výpovědí.

Podle dovolatele je z výše uvedeného patrné, že v nalézacím ani odvolacím řízení nebylo prokázáno, že došlo jednáním obviněného Č. k naplnění objektivní stránky přečinu porušování předpisů o pravidlech hospodářské soutěže podle ustanovení § 248 odst. 1 tr. zákoníku. Závěrem dovolatel navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 265k odst. 1 tr. ř. zrušil usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 7. 5. 2013, sp. zn. 12 To 13/2013, a zrušil rovněž rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 9. 1. 2013, sp. zn. 40 T 8/2012, a dále postupoval podle § 265l tr. ř.

Nejvyšší soud jako soud dovolací nejprve v souladu se zákonem zkoumal, zda není dán některý z důvodů pro odmítnutí dovolání podle § 265i odst. 1 tr. ř., a na základě tohoto postupu shledal, že dovolání ve smyslu § 265a odst. 1, odst. 2 písm. h) tr. ř. je přípustné, bylo podáno osobou oprávněnou (§ 265d odst. 1 písm. b/, odst. 2 tr. ř.), řádně a včas (§ 265e odst. 1, 2 tr. ř.) a splňuje náležitosti dovolání. Protože dovolání lze podat jen z důvodů taxativně vymezených v § 265b tr. ř., Nejvyšší soud dále posuzoval, zda obviněným vznesené námitky naplňují jím tvrzené dovolací důvody, a shledal, že dovolací důvody podle § 265b odst. 1 písm. d), g) tr. ř. byly uplatněny alespoň zčásti v souladu se zákonem vymezenými podmínkami. Následně se Nejvyšší soud zabýval důvodem odmítnutí dovolání podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř., tedy zda nejde o dovolání zjevně neopodstatněné, přičemž ani tento důvod pro odmítnutí dovolání neshledal. Vzhledem k tomu, že Nejvyšší soud neshledal ani jiné důvody pro odmítnutí dovolání obviněného podle § 265i odst. 1 tr. ř., přezkoumal podle § 265i odst. 3 tr. ř. zákonnost a odůvodněnost těch výroků napadeného rozhodnutí, proti nimž bylo toto dovolání podáno, v rozsahu a z důvodů uvedených v dovolání, jakož i řízení napadeným částem rozhodnutí předcházející. K vadám výroků, které nebyly dovoláním napadeny, Nejvyšší soud přihlížel, jen pokud

by mohly mít vliv na správnost výroků, proti nimž bylo podáno dovolání.

Z hlediska dovolacího důvodu uvedeného v ustanovení § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. uplatnil obviněný námitku spočívající v tom, že společnost B. se svým jednáním na trhu výrobců rakví neprosadila a svým jednáním nezpůsobila žádnou škodu. Po přečtení výpovědí zástupců pohřebních společností působících na území České republiky vyšlo najevo, že nabídka společnosti B. ani informace o tom, že dva největší výrobci rakví v České republice, společnosti S. a M. L. jsou v insolventci, nevedly k přesunu odběratelů na trhu s rakvemi směrem ke společnosti B. Pro spáchání výše souzeného přečinu je nutné, aby činem byla způsobena ve větším rozsahu újma jiným soutěžitelům nebo aby obviněný opatřil předmětným jednáním sobě nebo jinému ve větším rozsahu neoprávněné výhody. Vzhledem k tomu, že podle názoru obviněného k újmě nebo opatření neoprávněných výhod nedošlo, nemohl obviněný naplnit skutkovou podstatu tohoto přečinu.

Nalézací soud v odůvodnění svého rozsudku uvedl, že obviněný H. Č. postupoval nekalosoutěžním způsobem, počínal si tak, aby získal neoprávněný prospěch pro společnost B. na úkor jiných soutěžitelů (i spotřebitelů) tím, že klamal ostatní spotřebitele i soutěžitele o vlastním podniku, vlastních výrobcích a výkonech, klamal též o jím dodávaném zboží a službách, a když to nevedlo k úspěchu, dopustil se později též zlehčování o poměrech ostatních soutěžitelů. Obviněný chtěl na úkor společností M. L. a S. získat podíl na českém trhu s rakvemi a pohřebními doplňky tím, že vůči oběma bude podán návrh na zahájení insolvenčního řízení na základě fiktivní faktury a zároveň bude nepravdivě informovat pohřební služby na území celé České republiky o nemožnosti odběru zboží a jakéhokoli nakládání s ním po dobu takto probíhajícího řízení. Obviněný Č. vyvolal potřebu okamžité reakce obou poškozených společností, a to M. L. a S., které musely prostřednictvím svých zaměstnanců za vysokých finančních nákladů kontaktovat všechny své stávající i potenciální odběratele s vysvětlením, že se staly obětí podvodu a že na jejich vzájemných dosavadních vztazích a na fungování poškozených jako dodavatelů se nic nemění. Obě společnosti se bránily zejména telefonicky a písemně, ale též tím, že zástupci obou společností osobně objížděli pohřební služby, s nimiž do té doby spolupracovali, aby jim vysvětlili, že na dosavadní spolupráci se nic nemění a tvrzené údaje o insolventci se nezakládají na pravdě. Obě poškozené společnosti tak vynaložily značné prostředky na poštovné, telekomunikaci, cestovné, mzdy svých zaměstnanců, které k této agendě vyčlenily, jakož i na právní zastoupení přímo v insolvenčním řízení. Jednání obviněného bylo též způsobilé poškodit dobré jméno obou poškozených společností, neboť tato informace se na relativně uzavřeném trhu s rakvemi a pohřebními doplňky rychle rozšířila i mezi dosud neoslovenými subjekty. Navíc dopis na první pohled budil zdání důvěryhodnosti, byl podložen odkazy na zákonná ustanovení insolvenčního zákona, byl dokonce podpořen výpisem z obchodního rejstříku, kde byla v tu dobu uvedena informace o probíhajícím insolvenčním řízení. I z důvodu rychlých obranných opatření obou poškozených společností M. L. a S. popsané jednání obviněného nemělo zásadní vliv na změnu klientely obou poškozených společností (srov. str. 17 – 18 odůvodnění rozsudku nalézacího soudu). Nalézací soud rovněž konstatoval výpovědi zástupců jednotlivých pohřebních služeb. Tito svědci v naprosto drtivě většině případů potvrdili doručení dopisů od neexistujícího Exekutorského a insolvenčního úřadu P. Svědci dále popisovali vlastní reakci na tento dopis. Ve většině případů se svědci obrátili na vlastní dodavatele, obvykle zkontaktovali obchodní zástupce společností S. nebo M. L., pokud od těchto výrobců vůbec zboží odebírali. Ve většině případů se spokojili s informací od obchodního zástupce některého z výrobců, že informace obsažené v dopise pravdivé nejsou. Někteří ze svědků na uvedený dopis nereagovali vůbec, od samého počátku jej považovali za nepravdivý, a to i s ohledem na jeho formulace a skutečnost, že nebyl nikým podepsán. Někteří ze svědků také reagovali tak, že volali na telefonní čísla uvedená v záhlaví dopisu, která se však ukázala jako nekontaktní. V naprosto drtivě většině případů svědci uváděli, že se jich tento dopis nijak nedotkl, respektive že i nadále pokračovali ve spolupráci s dosavadními výrobci rakví.

Nalézací soud uzavřel, že minimálně dva soutěžitelé S. a M. L. utrpěli jednáním obviněného Č.

poměrně značné škody, které spočívaly především v odstraňování následků nekalosoutěžního jednání obviněného vůči M. L. a S. Uvedení dva soutěžitelé přitom museli vynaložit poměrně značné náklady, aby zabránili ještě nepříznivějším dopadům nekalosoutěžního jednání obviněného, než k jakým ve skutečnosti došlo. Pouze pohotovou reakcí těchto dvou soutěžitelů, za současného vynaložení značného úsilí pracovníků těchto soutěžitelů, jakož i při vynaložení finančních nákladů, nedošlo k závažnějšímu narušení hospodářské soutěže, které by znamenalo odliv klientely těchto dvou soutěžitelů ve prospěch nekalosoutěžně jednajícího soutěžitele B. K samotné škodě přitom vůbec nemusí dojít, postačuje, že jednání v rozporu s dobrými mravy soutěže v hospodářské soutěži bylo způsobilo takovou škodu přivodit. Tak tomu zcela nepochybně bylo i v daném případě, ke škodě, nebýt včasného a úspěšného zásahu obou dvou poškozených soutěžitelů, by s největší pravděpodobností došlo. Současně je ovšem třeba zmínit i skutečně vynaložené náklady obou dvou poškozených soutěžitelů, které lze považovat za objektivně vzniklou škodu na jejich straně. Poškozeny a ohroženy byly ovšem i zájmy dalších soutěžitelů, kterými by bylo možno rozumět též samotné pohřební služby, které uzavíraly smlouvy v rámci své obchodní činnosti, proto je nelze označit za spotřebitele. Obviněný H. Č. rozšiřoval a uváděl nepravdivé údaje, které byly způsobily soutěžitelům přivodit újmu, ve skutečnosti dokonce takovou újmu také přivodily. Jak bylo popsáno ve výroku tohoto rozsudku pod bodem I. obviněný především podal na uvedené dva soutěžitele nepravdivý insolvenční návrh, který potom zneužil v hospodářské soutěži. Při vědomí, že ihned po podání návrhu na prohlášení insolvence musí být podání takového návrhu zveřejněno s tím, že je zahájeno řízení o tomto návrhu, obviněný tohoto využil pro sepsání dopisu za Exekuční a insolvenční úřad P., který ve skutečnosti neexistuje, a v tomto dopise uvedl řadu nepravdivých údajů a dezinterpretoval příslušná ustanovení insolvenčního zákona ve svůj prospěch tak, aby poškozené společnosti M. L. a S. co nejvíce poškodil. Přitom nepravdivě informoval příjemce tohoto dopisu, tedy pohřební služby na území celé České republiky, že nesmějí obchodovat s uvedenými dvěma subjekty, že veškeré zboží od nich pocházející spadá do konkurzní podstaty a není možné ho dále distribuovat ani nabízet konečným zákazníkům, dále upozorňoval, že nesmějí ani hradit faktury těmto subjektům. Tím uváděl a rozšiřoval o poměrech vlastních konkurentů, tedy jiných soutěžitelů, nepravdivé údaje, které byly vážně způsobily těmto soutěžitelům přivodit újmu. Uvedení soutěžitelé totiž museli na takové agresivní nekalosoutěžní jednání obviněného okamžitě reagovat, museli zjednat nápravu jednak v samotném insolvenčním řízení, kde se museli bránit, jednak museli vysvětlovat svým stávajícím zákazníkům, že na jejich fungování se vůbec nic nemění. Museli vynaložit poměrně značné finanční prostředky na vysvětlování, že se stali obětmi trestného činu, k tomu docházelo především telefonicky, ale též písemně, či dokonce osobními návštěvami zástupců těchto společností. Je také zřejmé ze shora již uvedeného, že obviněný se k tomuto jednání uchýlil, aby zlepšil postavení společnosti B. v soutěži na českém trhu, kde se mu do té doby nedařilo, a to i přes předchozí nekalosoutěžní jednání v podobě klamavé reklamy a klamavého označování zboží a služeb. Obviněný shora popsaným jednáním přitom způsobil újmu jiným soutěžitelům i spotřebitelům ve větším rozsahu. Obviněný svým jednáním způsobil především újmu v nemajetkové sféře, neboť poškodil dobrou pověst dalších soutěžitelů, a sice M. L. a S. Tyto dva subjekty velmi očernil, zároveň tyto dva subjekty musely vynaložit poměrně značné prostředky na to, aby odvrátily hrozící škodu v podobě ztráty klientely. Uvedené dva subjekty tedy musely vynaložit poměrně velké prostředky na telefony, na právní zastoupení, na vypracování vysvětlujícího dopisu, jeho rozesílání dotčeným pohřebním službám, jakož i na zvýšené platy vlastních zaměstnanců a na pohonné hmoty spotřebované při jízdách za nastávajícími zákazníky. Reagovaly také úpravou webových stránek, vlastní zaměstnanci přitom byli poškozováni nejenom zvýšeným úsilím a neustálým vysvětlováním poměrů svého zaměstnavatele, ale také i v soukromých vztazích, neboť jejich zaměstnavatel se objevil v rejstříku dlužníků. Zcela nepochybně přitom vznikla u obou dvou soutěžitelů újma, která byla většího rozsahu, tedy která zcela jistě přesahovala ekvivalent částky 50 000 Kč. Byť soud tuto výši škody podrobně nezjišťoval, neboť do újmy většího rozsahu je třeba zahrnout i poškození dobré pověsti, které lze obtížně vyčíslit, nepotřeboval tak prokázání konkrétní výše škody způsobené oběma dotčeným soutěžitelům pro naplnění znaků skutkové podstaty, lze konstatovat, že tato majetková škoda byla

zcela nepochybně vyšší než 50 000 Kč. Jak již bylo uvedeno, tato újma byla způsobena dvěma soutěžitelům, a sice společností M. L. a S. Ovšem dalším jednáním obviněného v podobě klamavé reklamy a klamavého označování zboží a služeb, došlo k získání určitého podílu na tuzemském trhu i v roce 2009 až 2011, kdy společnost obviněného, tedy B., prodala na českém trhu mimo jiné i díky právě klamavé reklamě a klamavému označování zboží a služeb, několik stovek kusů rakví, čímž v podstatě nutně muselo dojít ke snížení odběru u jiných soutěžitelů, takže i tito jiní soutěžitelé, nejen M. L. a S., byli jednáním obviněného dotčeni. Jednáním obviněného byli ovšem poškozeni také provozovatelé pohřebních služeb, kteří také museli vynaložit určité úsilí, aby ověřili pravdivost, respektive nepravdivost šířených informací o poškozených soutěžitelích M. L. a S. I to stálo tyto pohřební služby určitý čas a námahu, případně též i finanční prostředky na ověřování těchto informací. V končeném důsledku mohli být postiženi též spotřebitelé, kterým zcela nepochybně byly nepravdivé údaje o původu zboží a o jeho výrobci také předávány při přeprodávání od pohřebních služeb. Obviněný současně s tím, jak způsobil újmu ostatním soutěžitelům a spotřebitelům, opatřil jinému, tedy společnosti B. ve větším rozsahu neoprávněné výhody. Tím se rozumí, že dosáhl takového zvýhodnění hospodářského subjektu, tedy společnosti B., kterému ustanovení o nekalé soutěži má zabránit. Získal právě výhodu klamavým označením zboží a klamavou reklamou o jeho výrobci, díky čemuž také prodal na území České republiky několik stovek kusů rakví. Budeme-li přiměřeně vycházet z ustanovení § 138 odst. 1 tr. zákoníku, lze pro vyčíslení výhod materiální povahy vycházet z částky 50 000 Kč. V daném případě prodejem několika stovek kusů rakví tuto částku zcela nepochybně získal. Vyjít lze přitom z ceníku rakví B. pro rok 2009, kde nejlevnější kremační nelakovaná rakev byla uváděna v ceně 1488 Kč, další rakve potom již přesahovaly částku 2000 Kč, ovšem nejdražší rakve stály dokonce přes 5000 Kč.

Odvolací soud k tomu uvedl, že pokud obviněný v podaném odvolání namítá, že společnost B. se na trhu neprosadila a nezpůsobila škodu, tak s tím nelze souhlasit, neboť ustanovení § 248 odst. 1 tr. zákoníku nevyžaduje škodu v materiálním slova smyslu, ale způsobení újmy, což v dané věci bylo bezpochyby způsobeno firmám S. a M. L., přičemž újma vedla ke škodě materiální, o čemž svědčí uplatněný nárok na náhradu škody. Obviněný rozšiřoval o firmách M. L. a S. nepravdivé údaje o jejich údajné insolvenci, ačkoliv sám podal návrh na zahájení insolvenčního řízení, a to na základě vědomě nepravdivých údajů, a jednal takto v úmyslu přivodit soutěžitelům v oblasti pohřebnictví, a to konkrétně firmám M. L. a S. újmu spočívající v přetažení jejich stávajících zákazníků, v úmyslu prosadit na trhu zboží nabízené konkurenční společností B., přičemž výše uvedené nepravdivé informace o probíhajícím insolvenčním řízení byly jednoznačně způsobilé přivodit společností M. L. a S. újmu, a to velkého rozsahu při obeslání potencionálních odběratelů obou společnostmi. Tyto dvě společnosti mezi pohřebními firmami očernil natolik, že tyto musely vynaložit nemalé prostředky na to, aby odvrátily ztrátu klientely (vysvětlující telefony a dopisy, právní zastoupení, pohonné hmoty), přičemž nelze přehlédnout ani problémy psychické jak u nich, tak u jejich zaměstnanců.

Nejvyšší soud k tomu považuje za potřebné nejprve uvést, že obviněný H. Č. byl uznán vinným trestným činem porušení předpisů o pravidlech hospodářské soutěže podle ustanovení § 248 odst. 1 písm. a), b) a f) tr. zákoníku, kterého se dopustí ten, kdo poruší jiný právní předpis o nekalé soutěži tím, že se při účasti v hospodářské soutěži dopustí klamavé reklamy, klamavého označování zboží a služeb a zlehčování, a způsobí tím ve větším rozsahu újmu jiným soutěžitelům nebo spotřebitelům nebo opatří tím sobě nebo jinému ve větším rozsahu neoprávněné výhody. Nálezací soud v právní větě výroku svého rozsudku uvedl, že obviněný H. Č. porušil jiný právní předpis o nekalé soutěži tím, že se při účasti v hospodářské soutěži dopustil klamavé reklamy, klamavého označování zboží a služeb a zlehčování, a způsobil tím ve větším rozsahu újmu jiným soutěžitelům a spotřebitelům a opatřil tak jinému ve větším rozsahu neoprávněné výhody. Újmou jiných soutěžitelů nebo spotřebitelů je jakákoli újma, která může mít jak majetkový, tak i nemajetkový charakter. Majetková újma bude zpravidla mít povahu škody vyjádřitelné v penězích. Újma je však širší pojem než škoda, a proto zahrnuje i újmu imateriální, která se však s ohledem na to, že jde o hospodářskou soutěž, může

v konečném důsledku, nikoli však bezprostředně, projevit i v majetkové sféře. K újmě u soutěžitelů nebo spotřebitelů musí skutečně dojít. Byť trestní zákoník zde používá množné číslo, postačí i způsobení újmy jedinému soutěžiteli nebo spotřebiteli, pokud splňuje požadavek na větší rozsah. Za újmu v nemajetkové sféře se např. považuje poškození dobré pověsti soutěžitele, jeho dobrého jména, důvěryhodnosti jeho podniku, snižování kvality jeho výrobků, narušení chodu nebo rozvoje podniku soutěžitele apod. U spotřebitelů se může jednat např. o nalákání spotřebitelů na určité nekalé nabídky, jako by šlo o výjimečnou nabídku, oklamání spotřebitelů o kvalitě výrobků nebo služeb, ale i o poškození zdraví a jiných jejich zájmů. V praxi se již vyskytlo např. poškození dobré pověsti či dobrého jména soutěžitele, jímž se rozumí snížení důvěry u veřejnosti v hospodářské aktivity konkrétního poškozeného soutěžitele. Jde o jakékoli zhoršení této pověsti či dobrého jména v obchodních, resp. podnikatelských kruzích, a to jak ve vztahu k jiným soutěžitelům, tak i ve vztahu k ostatním subjektům, s nimiž poškozený soutěžitel přichází do styku v rámci hospodářské soutěže (např. vůči spotřebitelům, kteří si kupují jeho výrobky). Nejde však primárně o materiální újmu, proto se zde nevyžaduje způsobení škody. Jde tedy o negativní dopad na celkové stávající či budoucí fungování podniku poškozeného soutěžitele, a to např. v podobě ztráty nikoli zanedbatelného počtu zákazníků či odběratelů. Opatřením neoprávněných výhod se zde pak rozumí takové zvýhodnění hospodářského subjektu, kterému ustanovení o nekalé soutěži mají zabránit, např. výhody získané klamavým označením zboží, zvýhodnění získané parazitováním na pověsti podniku, výrobků či služeb jiného soutěžitele, výhody získané podplácením osoby, která je členem statutárního nebo jiného orgánu jiného soutěžitele apod. Může jít jak o výhody materiální, ale i nemateriální povahy. Materiální výhody mají zpravidla charakter majetkového prospěchu, který je vyjádřitelný v penězích. Pojem „výhody“ je však širší pojem než materiální prospěch, a proto zahrnuje i výhody imateriální, které se však s ohledem na to, že jde o hospodářskou soutěž, mohou v konečném důsledku, nikoli však bezprostředně, projevit i v majetkové sféře soutěžitele, který takové výhody získal. Neoprávněné výhody ve větším rozsahu mohou být získány jak pro samotného pachatele („sobě“), tak pro jinou osobu („jinému“), a to ať fyzickou nebo právnickou, pachatel však takové neoprávněné výhody musí skutečně získat (arg. „...opatrí tím ...“). Přestože zákon používá pojem neoprávněné výhody, může se jednat i o výhodu jednoho druhu, např. získání majetkového prospěchu, a to za podmínky, že se tak stalo ve větším rozsahu.

Předně Nejvyšší soud zdůrazňuje, že na podkladě provedeného dokazování nevzniká pochybnost o těch skutkových závěrech, které učinil nalézací soud, pokud jde o vlastní nekalosoutěžní jednání obviněného H. Č. Pokud jde o okolnosti případu a znaky stíhaného trestného činu podle § 248 odst. 1 písm. a), b) a f) tr. zákoníku, Nejvyšší soud zdůrazňuje, že z přezkoumaného dokazování na podkladě spisu vyplývá, že soudy nižších stupňů, a to zejména soudem nalézacím, byl v tomto směru v potřebném rozsahu pro rozhodnutí zjištěn skutkový stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, jak vyžaduje ustanovení § 2 odst. 5 tr. ř. Soudy obou nižších stupňů rovněž, pokud jde o tyto skutečnosti, náležitě hodnotily důkazy podle svého vnitřního přesvědčení založeného na pečlivém uvážení všech okolností případu jednotlivě i v jejich souhrnu (srov. § 2 odst. 6 tr. ř.), přičemž zejména soud nalézací v uvedeném rozsahu své rozhodnutí ze dne 9. 1. 2013, sp. zn. 40 T 8/2012, také náležitě a pečlivě odůvodnil, a proto je možno v podrobnostech na toto vyčerpávající odůvodnění plně odkázat.

Trestní zákoník v § 248 odst. 1 však vyžaduje, jak již bylo shora uvedeno, aby pachatel mimo porušení jiného právního předpisu o nekalé soutěži svým nekalosoutěžním jednáním způsobil ve větším rozsahu újmu jiným soutěžitelům nebo spotřebitelům nebo opatřil sobě nebo jinému ve větším rozsahu neoprávněné výhody. Zejména tím se trestný čin nekalé soutěže ve smyslu § 248 odst. 1 tr. zákoníku liší od obchodněprávní úpravy nekalé soutěže podle § 44 a násl. obch. zák., neboť ta vyžaduje, aby takové nekalosoutěžní jednání bylo jen způsobilé přivodit újmu jiným soutěžitelům, spotřebitelům nebo dalším zákazníkům, přičemž není třeba, aby taková újma skutečně vznikla, ale postačí, jestliže nekalé soutěžní jednání je objektivně způsobilé takovou újmu přivodit (srov. rozh. n.

s. Sb. Vážný č. 13.472), tedy z hlediska obchodněprávní úpravy na rozdíl od trestního zákoníku není podmínkou, aby taková újma skutečně vznikla, ale pro postih podle § 53 a násl. obch. zák. postačí, že její vznik objektivně hrozí (Srov. Štenglová, I., Plíva, S., Tomsa, M. a kol. Obchodní zákoník. Komentář. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2002, s. 124).

Nalézací soud v právní větě výroku svého rozsudku vycházel z toho, že obviněný H. Č. svým jednáním naplnil oba znaky souzeného trestného činu, tedy jak způsobení újmy ve větším rozsahu jiným soutěžitelům a spotřebitelům, tak i opatření neoprávněných výhod jinému ve větším rozsahu. Pokud se týká zákonného znaku újmy ve větším rozsahu, ve výroku rozsudku se ve skutkové větě pouze obecně konstatuje, že obviněný svým jednáním vyvolal potřebu okamžité reakce obou poškozených společností M. L. a S., které musely prostřednictvím svých zaměstnanců za vysokých finančních nákladů kontaktovat všechny své stávající i potenciální odběratele s vysvětlením, že se staly obětí podvodu a že na jejich vzájemných dosavadních vztazích a na fungování poškozených jako dodavatelů se nic nemění. Obě společnosti se bránily zejména telefonicky a písemně, ale též tím, že zástupci obou společností osobně objížděli pohřební služby, s nimiž do té doby spolupracovali, aby jim vysvětlili, že na dosavadní spolupráci se nic nemění a tvrzené údaje o insolvenzi se nezakládají na pravdě. Obě poškozené společnosti tak vynaložily značné prostředky na poštovné, telekomunikaci, cestovné, mzdy svých zaměstnanců, které k této agendě vyčlenily, jakož i na právní zastoupení přímo v insolvenčním řízení. Jednání obviněného bylo též způsobilé poškodit dobré jméno obou poškozených společností, neboť tato informace se na relativně uzavřeném trhu s rakvemi a pohřebními doplňky rychle rozšířila i mezi dosud neoslovenými subjekty. Nalézací soud tedy pochybil již tím, že ve výroku rozsudku neuvedl minimální výši vzniklé materiální újmy ostatních soutěžitelů, když zde pouze uvádí, že poškozené společnosti vynaložily značné prostředky na poštovné, telekomunikaci, cestovné, mzdy svých zaměstnanců, které k této agendě vyčlenily, jakož i na právní zastoupení přímo v insolvenčním řízení. V odůvodnění svého rozsudku potom nalézací soud uvedl, že zcela nepochybně vznikla u obou dvou soutěžitelů újma, která byla většího rozsahu, tedy která zcela jistě přesahovala ekvivalent částky 50 000 Kč. Byť soud tuto výši škody podrobně nezjišťoval, neboť do újmy většího rozsahu je třeba zahrnout i poškození dobré pověsti, které lze obtížně vyčíslit, nepotřeboval tak prokázání konkrétní výše škody způsobené oběma dotčeným soutěžitelům pro naplnění znaků skutkové podstaty, lze konstatovat, že tato majetková škoda byla zcela nepochybně vyšší než 50 000 Kč.

S tímto závěrem nalézacího soudu nelze souhlasit. Jestliže znakem trestného činu podle § 248 odst. 1 tr. zákoníku je mimo jiné i způsobení újmy ve větším rozsahu jiným soutěžitelům nebo spotřebitelům a tato újma má, byť zčásti, majetkový charakter, a to ve formě škody vyjádřitelné v penězích, pak je třeba větší rozsah této škody jako zákonný znak trestného činu dokazovat a není možno učinit jen blíže konkrétními důkazy neodůvodněný závěr o vzniku majetkové škody nepochybně vyšší než 50 000 Kč za současného tvrzení, že soud tuto výši škody podrobně nezjišťoval, neboť do újmy většího rozsahu je třeba zahrnout i poškození dobré pověsti, které lze obtížně vyčíslit. Nejvyšší soud k tomu považuje za nutné zdůraznit, že pokud nalézací soud v odůvodnění svého rozsudku uvádí, že újma, která vznikla společností M. L. a S., byla minimálně ve výši 50 000 Kč, přičemž nemajetková újma je obtížně vyčíslitelná, jedná se o závěr, který zejména z hlediska vyčíslení majetkové škody vztahující se k materiální újmě většího rozsahu není dostatečně konkretizován tak, aby o něm nemohly vznikat pochybnosti. Jestliže nalézací soud na základě hodnocení provedených důkazů má za prokázané, že jednáním obviněného H. Č. vznikla ostatním soutěžitelům újma ve větším rozsahu konkrétně vyšší než 50 000 Kč, potom je nezbytné, aby tento zákonný znak soud konkrétně dovodil z provedených důkazů a náležitě ho ve výroku i v odůvodnění rozsudku specifikoval, a to jak z hlediska alespoň minimálního rozsahu, tak i z hlediska jednotlivých položek, z nichž se skládá. Podle ustálené judikatury újma majetkového charakteru bude zpravidla mít povahu škody vyjádřitelné v penězích. Škoda se chápe jako újma, která nastala (projevuje se) v majetkové sféře poškozeného a je objektivně vyjádřitelná všeobecným ekvivalentem, tj. penězi, a je tedy napravitelná poskytnutím

majetkového plnění, především poskytnutím peněz, nedochází-li k naturální restituci (srov. stanovisko Nejvyššího soudu ze dne 18. 11. 1970, sp. zn. [Cpj 87/70](#), publikované pod č. 55/1971 Sb. rozh. civ., s. 151). Újma způsobená jiným soutěžitelům nebo spotřebitelům musí být způsobena ve větším rozsahu. Pro určení většího rozsahu újmy způsobené jiným soutěžitelům nebo spotřebitelům bezprostředně neplatí výkladové pravidlo uvedené v § 138 odst. 1 tr. zákoníku. Pro újmu materiální povahy, kterou lze vyčíslit v penězích, lze větší rozsah dovodit při částce nejméně 50 000 Kč. Jde-li o újmu imateriální povahy, pak její význam by měl být srovnatelný s větším rozsahem materiální újmy, a proto z tohoto hlediska je třeba se zabývat imateriální újmou spočívající podle obou nižších soudů v poškození dobré pověsti dalších soutěžitelů, a to zejména společností M. L. a S. Větší rozsah újmy způsobené jiným soutěžitelům nebo spotřebitelům může být totiž naplněn i částečně materiální újmou a částečně imateriální újmou. Kritéria jsou převážně ekonomické povahy a mohou se i různě prolínat (srov. přiměřeně usnesení Nejvyššího soudu ze dne 5. 12. 2007, sp. zn. [5 Tdo 1339/2007](#), publikované pod č. 8/2009-II. Sb. rozh. tr.).

Jak vyplývá z dovoláním napadených rozhodnutí, nalézací soud, ale ani odvolací soud se však konkrétními důkazy vztahujícími se k určení většího rozsahu újmy způsobené jiným soutěžitelům prakticky vůbec nezabývaly, ačkoliv měly k dispozici vyčíslení přímých a nepřímých nákladů od společnosti S. v celkové výši 2 670 000 Kč, následně upravené na celkovou částku 2 623 473 Kč, a vyčíslení více nákladů a poklesu obratu od společnosti M. L. ve výši 1 968 101,10 Kč. Kromě toho se ke vzniklé újmě v podrobnostech vyjádřili u hlavního líčení M. T., jednatel společnosti S., a Ing. P. P., jednatel společnosti M. L. To nakonec vyplývá i ze závěru odvolacího soudu, podle kterého sice ustanovení § 248 odst. 1 tr. zákoníku nevyžaduje škodu v materiálním slova smyslu, ale způsobení újmy, která v dané věci byla bez pochyby způsobena společností S. a M. L., přičemž újma vedla i ke škodě materiální, čemž svědčí uplatněný nárok na náhradu škody, byť nakonec tyto poškozené společnosti odkázal s jejich nároky na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních, neboť podle jeho názoru by rozhodnutí o přiznání nároku na náhradu škody vyžadovalo dokazování přesahující rámec hlavního líčení.

K tomu je třeba uvést, že oba soudy nižších stupňů zcela odkázaly ve výroku o náhradě škody poškozené společnosti M. L. a S. s jejich nároky na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních. Nalézací soud v odůvodnění svého rozsudku zkonstatoval, že obě dvě společnosti své nároky vyčíslily, šlo o poměrně vysoké částky složené z různých položek. Obě dvě společnosti jednak vyčíslily přímé náklady, které musely vynaložit jako bezprostřední reakci na nekalosoutěžní jednání obviněného H. Č., respektive též C. R. U obou dvou poškozených však lze návrhu vyčítat, že výslovně v něm neuvedli, zda uvedené částky žádají po obou dvou obviněných společně a nerozdílně, či zda chtějí tyto částky v určitých podílech za každým z obviněných. V tom by bylo třeba vady návrhu, mělo-li by být rozhodováno v civilním řízení, odstraňovat za užití výzev žalobcům. V rámci připojení poškozených s nárokem na náhradu škody obě dvě společnosti tyto částky více méně rozepsaly do jednotlivých položek, nicméně podle názoru soudu tyto jednotlivé položky nebyly dostatečným způsobem ani u jedné společnosti prokázány tak, aby soud mohl rozhodnout a přiznat uvedené částky jako náhradu škody. Pokud jde o vyčíslení nepřímých nákladů obou dvou společností, jde o částky zcela neprokazatelné zaslanými podklady od obou dvou společností. Soud k důkazu přečetl výpovědi více než 300 svědků z různých pohřebních služeb z území celé České republiky a z těchto výpovědí vyplývá, že až na jednoho svědka žádný z těchto svědků nebyl ovlivněn při rozhodování o nákupu rakví v daném období nepravdivým dopisem neexistujícího Exekutorského a insolvenčního úřadu P., který měl poškodit společnosti M. L. a S. Pokles obratu u obou dvou společností pak byl těmito svědeckými výpověďmi prakticky vyvrácen, jediný svědek, který uvedl, že byl tímto dopisem ovlivněn, tedy svědek J. M., dodal, že pouze neuzavřel novou smlouvu se společností S., se kterou v té době vyjednával o uzavření smlouvy. V daném případě by tedy nešlo o snížení obratu společnosti S., ale o navýšení tohoto obratu, který ovšem společnost S. neuváděla. Dále nebylo zřejmé ani z výpovědi svědka M., o jaké množství rakví

mělo jít. Z uvedených důvodů soud dospěl k závěru, že pokles obratu u obou dvou společností v daném období byl zřejmě způsoben jinými vlivy, než dopisem Exekutorského a insolvenčního úřadu P., který nechal rozesílat obviněný H. Č. Ovšem soud nemohl ani uznat jako škodu položky, které spočívaly ve výpočtech nákladů na zaměstnance a na telefony, případně pohonné hmoty, jak je učinily obě dvě společnosti. V daném případě by bylo třeba provést hlubší dokazování k těmto položkám, neboť by bylo třeba zjistit, nakolik by takové částky byly vynaloženy i v případě, že by k nekalosoutěžnímu jednání ze strany obviněného H. Č. vůbec nedošlo. Nelze totiž započítat veškeré telefony a veškeré jízdy uvedených obchodních zástupců za dané období jako reakci na nekalosoutěžní jednání obviněného H. Č., neboť tito obchodní zástupci by i v případě běžných poměrů museli jezdit za svými zákazníky, případně je telefonicky kontaktovat. Spokojit se nebylo možno ani s nedoloženým tvrzením, že ze 70 % tito zaměstnanci tzv. hasili požár a ze 30 % vykonávali standardní práci. Jako dostatečné se soudu pro přiznání nároku na náhradu škody nejevily ani ostatní položky uplatněné uvedenými společnostmi. Jde o položky týkající se nákladů právního zastoupení, pokud jde o náklady na právní služby, bylo by potřeba ještě podrobněji specifikovat a doložit, že se tyto náklady skutečně týkaly této kauzy a dosud nebyly uhrazeny v jiném řízení, navíc např. faktura JUDr. E. Š. pod označením 21/09 je za právní služby za prosinec roku 2009 bez bližšího označení vztahující se k této kauze. Podobně faktura 10/2010 obsahuje též poradenství ve věci vymáhání pohledávky. Bylo by proto potřeba specifikovat jednotlivé úkony právní služby tak, aby měly jednoznačný vztah k nyní projednávané věci. Soud však rozhodně nepochybuje o tom, že uvedené společnosti vynaložily poměrně značné prostředky, jak ostatně konstatoval i shora při odůvodnění výroku o vině, nicméně pro rozhodnutí o přiznání nároku na náhradu škody je potřeba ještě blíže tyto položky specifikovat, případně prokázat dalšími důkazy, k čemuž ovšem v trestním řízení nedošlo. Soud při tom pouze za účelem dalšího prokazování těchto částek již neodročoval hlavní líčení. Z uvedených důvodů soud odkázal obě dvě poškozené společnosti s jejich nároky na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních. Odvolací soud potom doplnil, že městský soud v odůvodnění napadeného rozsudku velice podrobně rozvádí, proč poškozené s jejich nárokem odkázal na řízení ve věcech občanskoprávních. Odvolací soud se s touto argumentací plně ztotožnil, neboť takové rozhodnutí (přiznání nároku) by vyžadovalo dokazování přesahující rámec hlavního líčení.

K tomu Nejvyšší soud považuje za nutné zdůraznit, že podle ustálené judikatury, jestliže škoda je, byť jako součást újmy, zákonným znakem trestného činu, je třeba vždy zjišťovat a dokazovat její výši. Nelze-li zjistit přesnou výši škody, musí se zjistit alespoň její minimální výše, přičemž se tato minimální výše škody musí opírat o provedené důkazy tak jako každá jiná okolnost (srov. č. 53/1958 Sb. rozh. tr.) a nelze ji stanovit odhadem. V rozsudku musí být minimální výše škody stanovena ve výroku číselně a není možné ji určit jen slovním opisem, např. že vznikla škoda v zanedbatelné výši, nebo že společnosti vynaložily značné prostředky na poštovné, telekomunikaci, cestovné, mzdy svých zaměstnanců, které k této agendě vyčlenily, jakož i na právní zastoupení přímo v insolvenčním řízení, jak učinil ve výroku o vině svého rozsudku v této věci soud prvního stupně (srov. č. 42/1979 Sb. rozh. tr.). Přitom soud nemůže učinit výrok o odkázání poškozeného na řízení ve věcech občanskoprávních nebo řízení před jiným orgánem s poukazem na důvody v § 229 odst. 1 tr. ř. (tj. na nedostatek podkladů v dokazování a potřebu jeho dalšího provádění) stran uplatněného nároku na náhradu škody, jestliže výše této škody, a to i jako součást újmy většího rozsahu, je zákonným znakem trestného činu (§ 248 odst. 1 tr. zákoníku), kterou soud považuje alespoň v minimální výši z hlediska viny za dostatečně prokázanou, resp. kterou je povinen podle § 2 odst. 5 a § 89 odst. 1 písm. e) tr. ř. prokazovat pro potřeby rozhodnutí o vině (tj. jako právně relevantní následek, resp. účinek trestného činu, jehož je škoda zákonným znakem, a to byť jako součást újmy ve větším rozsahu). V takovém případě musí být výše škody spolehlivě zjištěna a důvodem k postupu podle § 229 odst. 1 tr. ř. by pak mohly být jen jiné skutečnosti než nemožnost zjištění rozsahu způsobené škody (viz též § 228 odst. 1, část věty za středníkem, tr. ř.).

Podle ustanovení § 229 odst. 1 tr. ř., není-li podle výsledků dokazování pro vyslovení povinnosti k náhradě škody nebo nemajetkové újmy v penězích nebo k vydání bezdůvodného obohacení podklad nebo bylo-li by pro rozhodnutí o povinnosti k náhradě škody nebo nemajetkové újmy v penězích nebo k vydání bezdůvodného obohacení třeba provádět další dokazování, jež by podstatně protáhlo trestní řízení, soud odkáže poškozeného na řízení ve věcech občanskoprávních, popřípadě na řízení před jiným příslušným orgánem. Podle odst. 3 téhož ustanovení jestliže soud obžalovaného obžaloby zproští, odkáže poškozeného s jeho nárokem na náhradu škody nebo nemajetkové újmy v penězích nebo na vydání bezdůvodného obohacení vždy na řízení ve věcech občanskoprávních, popřípadě na řízení před jiným příslušným orgánem. Rozhodnutí předpokládané v § 229 tr. ř. spočívá v tom, že soud, aniž by meritorně rozhodoval o uplatněném nároku na náhradu škody nebo nemajetkové újmy způsobené trestným činem nebo na vydání bezdůvodného obohacení (nebo o části tohoto nároku), odkáže poškozeného na řízení ve věcech občanskoprávních, popřípadě na řízení před jiným příslušným orgánem. Soud ovšem nemůže, jako je tomu i v tomto projednávaném případě, učinit výrok s odkazem na důvody uvedené v § 229 odst. 1 tr. ř. (nedostatek podkladů v dokazování a potřeba dalšího provádění dokazování) stran uplatněného nároku na náhradu škody, jestliže je výše škody, kterou soud považuje z hlediska viny za dostatečně prokázanou, resp. již je povinen podle § 2 odst. 5 a § 89 odst. 1 písm. e) tr. ř. prokazovat pro potřeby rozhodnutí o vině, tj. jako právně relevantní následek, resp. účinek trestného činu, jehož je škoda, byť v rámci újmy ve větším rozsahu, zákonným znakem. V takovém případě musí být výše škody spolehlivě zjištěna a důvodem k postupu podle § 229 odst. 1 tr. ř. by pak mohly být jen jiné skutečnosti než nemožnost zjistit takovou výši způsobené škody. Nejvyšší soud proto zdůrazňuje, že soudy nižších stupňů měly povinnost doplnit dokazování tak, aby byla výše škody jako součást většího rozsahu vzniklé újmy alespoň v zákonem požadovaném minimálním rozsahu prokázána.

Vzhledem k tomu je třeba uzavřít, že je v rozporu se zákonem, jestliže soud na jedné straně zcela odkázal poškozené společnosti s jejich nároky na náhradu škody na řízení občanskoprávní s odůvodněním, že výše vzniklé újmy nebyla dostatečně prokázána, ač současně v odůvodnění svého rozsudku uvádí, že újma obou dvou soutěžitelů (tj. společností S. a M. L.) zcela jistě přesahovala ekvivalent částky 50 000 Kč.

Pokud pak jde o naplnění znaku opatření jinému „ve větším rozsahu neoprávněné výhody“, ve skutkové větě výroku o vině v rozsudku nalézacího soudu se pouze uvádí, že z důvodu rychlých obranných opatření obou poškozených M. L. a S. popsané jednání obviněného nemělo zásadní vliv na změnu klientely obou poškozených společností, které byly ve vztahu ke společnosti B. soutěžiteli. Společnosti B. takové jednání nepřineslo prospěch v podobě zisku nové stálé klientely, takže činnost společnosti B. na českém trhu byla v průběhu roku 2010 významně utlumována a nakonec trh opustila, za celou dobu svého působení pak prodala jen několik málo stovek rakví a též nějaké pohřební doplňky. Z uvedeného části skutkové věty výroku o vině se tak podává, že počínáním obviněného by neměla být společnost B. neoprávněně zvýhodněna, když se jí nijak přes masivní reklamní kampaň na území celé České republiky, konkrétně popsanou v prvním odstavci této skutkové věty výroku o vině, významně nezvedla klientela a naopak činnost uvedené společnosti na českém trhu byla v průběhu roku 2010 významně utlumována a nakonec trh opustila.

Naproti tomu se v odůvodnění rozsudku nalézacího soudu uvádí, že obviněný dosáhl takového zvýhodnění hospodářského subjektu, tedy společnosti B., kterému ustanovení o nekalé soutěži má zabránit. Získal právě výhodu klamavým označením zboží a klamavou reklamou o jeho výrobci, díky čemuž také prodal na území České republiky několik stovek kusů rakví. Budeme-li přiměřeně vycházet z ustanovení § 138 odst. 1 tr. zákoníku, lze pro vyčíslení výhod materiální povahy vycházet z částky 50 000 Kč. V daném případě prodejem několika stovek kusů rakví tuto částku zcela nepochybně získal. Vyjít lze přitom z ceníku rakví B. pro rok 2009, kde nejlevnější kremační nelakovaná rakev byla uváděna v ceně 1488 Kč, další rakev potom již přesahovaly částku 2000 Kč,

ovšem nejdražší rakve stály dokonce přes 5000 Kč.

Podle ustálené judikatury Nejvyššího soudu neoprávněné výhody ve smyslu ustanovení § 248 odst. 1, 2 tr. zákoníku mohou mít jak majetkový charakter, tak i nemajetkový charakter. Neoprávněné výhody imateriální povahy mají zpravidla ten důsledek, že konkurent, který narušil hospodářskou soutěž nekalosoutěžním jednáním, v důsledku toho rozvíjí svůj podnik, rozšiřuje dosavadní provoz, např. výrobu, poskytování služeb, zvětšuje svůj sortiment o nové výrobky či služby, získává lepší postavení na trhu, a někdy může dokonce i diktovat podmínky na trhu v určitém teritoriu a období, popř. také expanduje na nové trhy apod. Neoprávněné výhody majetkového charakteru budou zpravidla mít povahu majetkového prospěchu, který je vyjádřitelný v penězích, a to i např. ve formě zisku nebo jiného přírůstku na majetku. Majetkový prospěch se chápe jako hmotný přírůstek, který nastal (projevuje se) v majetkové sféře poškozeného a je objektivně vyjádřitelný všeobecným ekvivalentem, tj. penězi. Neoprávněné výhody musí být opatřeny ve větším rozsahu. Pro určení většího rozsahu neoprávněných výhod bezprostředně neplatí výkladové pravidlo uvedené v § 138 odst. 1 tr. zákoníku. Pro neoprávněné výhody materiální povahy, které lze vyčíslit v penězích, lze větší rozsah dovodit při částce nejméně 50 000 Kč. Jde-li o výhody imateriální povahy, pak jejich význam by měl být z hlediska závažnosti srovnatelný s větším rozsahem materiálních výhod. Větší rozsah opatřených neoprávněných výhod může být naplněn částečně materiálními výhodami a částečně imateriálními výhodami. Kritéria jsou převážně ekonomické povahy a mohou se i různě prolínat (srov. č. 8/2009-II. Sb. rozh. tr.).

V této souvislosti Nejvyšší soud zdůrazňuje, že jestliže se neoprávněné výhody majetkového charakteru chápou jako hmotný přírůstek, který nastal (projevuje se) v majetkové sféře jiného, zde konkrétně společnosti B., a je objektivně vyjádřitelný všeobecným ekvivalentem, tj. penězi, a to i např. ve formě zisku nebo jiného přírůstku na majetku, pak zdůvodnění nalézacího soudu, že obviněný H. Č. prodejem několika stovek kusů rakví zcela nepochybně získal částku 50 000 Kč, vzbuzuje pochybnosti, jestliže vychází jen z ceníku rakví B. pro rok 2009, kde nejlevnější kremační nelakovaná rakev byla uváděna v ceně 1488 Kč, další rakve potom již přesahovaly částku 2000 Kč, ovšem nejdražší rakve stály dokonce přes 5000 Kč. Nalézací soud totiž opomněl kalkulovat s náklady na pořízení těchto rakví a také s prostředky, které společnost B. vynaložila, když ve snaze proniknout na relativně uzavřený trh s rakvemi, pohřebními doplňky a službami v oblasti pohřebnictví zahájila za účelem získání klientů masivní reklamní kampaň spočívající v rozesílání propagačních materiálů pohřebním službám, v umístění reklamy na billboardech, tisku a rozesílání časopisu P. apod. (bližší viz výrok o vině v rozsudku nalézacího soudu). Při vyčíslení hmotného přírůstku se tak musí přihlížet nejen k nákladům na pořízení prodaných rakví, jejichž počet musí být uveden alespoň v minimálním rozsahu, ale také k dalším nákladům zejména spojeným s reklamní kampaní, které společnost B. vynaložila v rozhodném období. Jak již bylo shora obecně uvedeno, rovněž neoprávněnou majetkovou výhodu musí soud náležitě zjistit a vyčíslit její minimální výši, přičemž se tato minimální výše výhody musí opírat o provedené důkazy tak jako každá jiná okolnost (srov. č. 53/1958 Sb. rozh. tr.) a nelze ji stanovit odhadem.

Ze všech těchto důvodů Nejvyšší soud po přezkoumání věci shledal, že jsou ohledně znaků trestného přečinu porušení předpisů o pravidlech hospodářské soutěže podle § 248 odst. 1 tr. zákoníku, spočívajících ve způsobení újmy ve větším rozsahu jiným soutěžitelům nebo spotřebitelům nebo opatření sobě nebo jinému ve větším rozsahu neoprávněné výhody, naplněny dovolací důvody podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., a proto k důvodně podanému dovolání podle § 265k odst. 1 tr. ř. zrušil usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 7. 5. 2013, sp. zn. 12 To 13/2013, podle § 265k odst. 2 tr. ř. zrušil také další rozhodnutí na zrušené rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu, a podle § 265l odst. 1 tr. ř. Vrchnímu soudu v Praze přikázal, aby věc obviněného H. Č. v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

V novém řízení Vrchní soud v Praze napraví všechny shora uvedené vady a nedostatky, které byly

Nejvyšším soudem zjištěny a shora v podrobnostech popsány.

Nejprve se zaměří na zjištění a prokázání většího rozsahu újmy či neoprávněné výhody jako zákonných znaků přečinu porušení předpisů o pravidlech hospodářské soutěže podle § 248 odst. 1 tr. zákoníku. Na základě doplněného dokazování v otázce vzniklé újmy a neoprávněné výhody stanoví v rámci materiální újmy ve větším rozsahu alespoň minimální výši majetkové škody a srovnatelné imateriální újmy a rovněž tak v případě zjištění materiální neoprávněné výhody ve větším rozsahu i minimální výši takové výhody (prospěchu). V tomto směru je odvolací soud povinen doplnit vyjádření poškozených společností, aby bylo zřejmé, které z položek uplatněné náhrady škody, jak byly poškozenými společnostmi vyčísleny v jejich vyjádřeních k náhradě škody (srov. č. l. 223 a násl., 242 a násl. a 3813 a násl. spisu), tvoří alespoň minimální materiální újmu požadovanou zákonem, tj. 50 000 Kč, přičemž obdobně bude postupovat u neoprávněné výhody, avšak v případě neoprávněné výhody společnosti B. neopomene náklady, které měla s opatřením předmětných rakví a také s masivní reklamní kampaní na podporu prodeje svých výrobků.

Nejvyšší soud dále zdůrazňuje, že jelikož rozhodoval o dovolání obviněného H. Č. podaném výlučně v jeho prospěch, bude se muset odvolací soud v novém řízení vypořádat i se zákazem reformationis in peius. Nejvyšší soud současně odkazuje na ustálenou judikaturu, podle níž zákaz změny k horšímu ve smyslu § 259 odst. 4 tr. ř. nebrání odvolacímu soudu v tom, aby z podnětu odvolání podaného výlučně ve prospěch obžalovaného doplnil ve výroku svého rozsudku (§ 259 odst. 3 tr. ř.) popis rozhodných skutkových zjištění tak, aby v něm byly obsaženy též skutečnosti vyjadřující zákonem požadované znaky skutkové podstaty toho trestného činu, jímž byl obžalovaný uznán vinným již rozsudkem soudu prvního stupně, které soud prvního stupně sice vzal za prokázané, avšak výslovně je neuvedl ve výrokové části rozsudku, příp. byly prokázány v dalším řízení po zrušení usnesení odvolacího soudu tímto rozhodnutím Nejvyššího soudu. Jestliže se v takovém případě doplnění popisu skutku neprojeví zpřísněním jeho právní kvalifikace, zvětšením rozsahu a závažnosti následků apod., pak se tím nijak nezhoršuje postavení obviněného (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 1. 2006, sp. zn. [11 Tdo 1158/2005](#), publikované pod č. 38/2006-II. Sb. rozh. tr.). Není tedy v rozporu se zákazem reformationis in peius, jestliže odvolací soud rozšíří popis skutkových zjištění o částky, k nimž na základě doplnění dokazování dospěje a jež představují újmu a neoprávněné výhody, které obviněný svým jednáním způsobil, o kterých nalézací soud uzavřel, že škoda byla nepochybně vyšší než 50 000 Kč, resp. že pro vyčíslení výhod materiální povahy je třeba vycházet z částky 50 000 Kč (viz str. 69 až 70 rozsudku nalézacího soudu). Naproti tomu nebude možno zřejmě rozhodnout o náhradě škody, byť by jinak takové rozhodnutí z hlediska odvolání poškozených přicházelo v úvahu (Nejvyšší soud rozhodoval jen k dovolání podanému ve prospěch obviněného – srov. § 256s odst. 2 tr. ř.).